

Säätiölain uudistamistyöryhmä

Asettaminen

Oikeusministeriö on tänään asettanut työryhmän valmistelemaan ehdotuksen säätiölain uudistamiseksi.

Oikeusministeriö tulee asettamaan erikseen seurantaryhmän seuraamaan ja arvioimaan työryhmän työtä.

Toimikausi

Työryhmän toimikausi on 9.1.2012 - 31.3.2013. Työryhmä voi julkaista väliraportteja.

Tausta

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelmaan on kirjattu tavoitteeksi säätiölain (109/1930) uudistaminen.

Vuonna 1930 säädettyä säätiölakia on viimeksi merkittävästi tarkistettu vuonna 1987. Lain 1.1.1995 voimaan tulleella muutoksella säätiörekisterin pito ja säätiövalvonta siirrettiin oikeusministeriöstä Patentti- ja rekisterihallitukseen. Tämän jälkeen lakiin on tehty lähinnä muun lainsäädännön muutoksista johtuvia ja muita vähäisiä tarkistuksia.

Säätiölain voimassaolon aikana yhteiskunta ja säätiöiden toimintaympäristö ovat muuttuneet merkittävästi. Suomalaisen yhteiskuntarakenteen ja hyvinvointiyhteiskunnan muutosten myötä julkisen vallan hoidossa olevien toimintojen määrä on muuttunut ja eräitä yhteiskunnan velvoitteita on siirretty kolmannen sektorin hoidettavaksi. Käytössä olevan yksityisvarallisuuden määrä on kasvanut merkittävästi. Muutosten myötä tarve tarkastella säätiölainsäädännön ajantasaisuutta on korostunut.

Lainvalmistelutoimeksiannon tarpeellisuuden selvittämiseksi ja mahdollisen valmisteluhankkeen sisällön täsmentämiseksi oikeusministeriössä laadittiin virkatyönä 28.6.2010 julkaistu arviomuistio. Muistiosta järjestettiin vuonna 2010 laaja lausunkierros, josta laadittu yhteenveto julkaistiin keväällä 2011.

Suurin osa lausunnonantajista kannatti säätiöoikeudellista kokonaisuudistusta. Lausunnonantajat olivat lähes yksimielisiä siitä, että vero-oikeudelliset kysymykset on tarkoituksenmukaista rajata uudistuksen ulkopuolelle. Säätiölain kokonaisuudistuksessa tuli enemmistön mukaan kiinnittää paremmin huomiota jatkuvarahoitteisten säätiö-

öiden ominaispiirteisiin, mutta toteuttamistavan suhteen ei saatu selkeää enemmistön kantaa. Myöskään kysymykseen epäitsenäisten säätiöiden lainsäädännöllisestä asemasta ei lausuntopalautteesta voi hahmottaa yhtenäistä näkemystä. Pakottavan sääntelyn alan määrittelylle lähtökohtana pidettiin säätiön perustajan tarkoituksen toteuttamista ja sivullisten oikeuksien suojaamista.

Enemmistö lausunnonantajista kannatti säätiön toiminnan hyödyllisyys -vaatimuksesta luopumista ja liiketoiminnan harjoittamisen sallimista nykyistä selkeämmin. Liiketoiminnan osalta mallia voidaan ottaa muusta yhteisölainsäädännöstä (esim. osakeyhtiölaista). Tällöin korostuu tarve vastuiden ja velkojainsuojan sekä taloudellisen raportoinnin selkeämmälle ja kattavammalle sääntelylle. Samalla tulisi arvioida säätiön varojen sijoittamista koskevan säännöksen tarpeellisuus. Liiketoiminnan salliminen ei olisi este nykymuotoisen säätiötoiminnan jatkamiselle. Lähtökohtaisesti ”ikuiseksi” tarkoitetun säätiön kohdalla olisi myös tärkeää voida sallia säätiön tarkoituksen muuttaminen siten, että sen toimintamahdollisuudet voidaan pitkällä aikavälillä turvata perustajan tahdon mukaisesti.

Tavoitteet

Yleisenä tavoitteena on kansalaisyhteiskunnan vahvistaminen uudistamalla säätiölainsäädäntöä siten, että säätiöt voivat toimia mahdollisimman tehokkaasti, joustavasti ja ennakoitavissa olevalla tavalla.

Tehtävä

Työryhmän tehtävänä on valmistella ehdotus uudeksi säätiölaiksi.

Työryhmän työn lähtökohtana on edellä mainittu arviomuistio ja siitä saatu lausuntopalaute. Tärkeimmät uudistustarpeet liittyvät jatkuvarahoitteisten säätiöiden ominaispiirteisiin ja epäitsenäisten säätiöiden asemaan, tahdonvaltaisen ja pakottavan sääntelyn suhteeseen, säätiön tarkoituksen hyödyllisyys -vaatimuksen tarpeellisuuden arviointiin, liiketoiminnan harjoittamisen sallimiseen nykyistä selkeämmin sekä säätiöiden hallinnon, vastuiden, velkojainsuojan, taloudellisen raportoinnin, varojen sijoittamisen, rekisteröinnin ja valvonnan sääntelyyn.

Lainsäädäntöehdotuksia laatiessaan työryhmän tulee kiinnittää huomiota muun muassa seuraaviin näkökohtiin: Säätiöiden perustajien ja sidosryhmien perustellut tarpeet otetaan huomioon asianmukaisesti. Säätiölle sallittu toiminta sekä säätiön johdon ja tilintarkastajien tehtävät ja vastuu määritellään selkeästi laissa. Säätiön perustamiseen ja toimintaan liittyvä hallinnollinen taakka ja vastaavat kustannukset ovat tarkoituksenmukaisessa suhteessa kustannuksiin aiheuttavista toiminnoista saataviin hyötyihin. Lain sisältöä ja kirjoitusasua yhtenäistetään mahdollisuuksien mukaan yhteisölainsäädännön viimeaikaisen kehityksen kanssa.

Työryhmän toimeksiantoon ei kuulu arvioida verolainsäädäntöön, verotukseen tai säätiön harjoittaman toiminnan erityissääntelyyn liittyviä kysymyksiä.

Työryhmän on laadittava ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon.

Organisointi

Puheenjohtaja
Johtaja, OTT Timo Kaisanlahti

Jäsenet
Lainsäädäntöneuvos Jyrki Jauhiainen, oikeusministeriö
Toimitusjohtaja Arto Alho, Säätiöiden ja rahastojen neuvottelukunta
Puheenjohtaja Henry Wiklund, K.H. Renlundin säätiö
Toiminnanjohtaja Eija Sorvari, Miina Sillanpään säätiö
Avustustoiminnan johtaja Sisko Seppä, Raha-automaattiyhdistys
Professori Jukka Mähönen, Turun yliopisto

Työryhmän sivutoimisena sihteerinä toimii varatuomari Oili Kela, Asianajotoimisto Borenius Oy. Oikeusministeriö voi osoittaa työryhmän käyttöön muita sihteereitä.

Työryhmän on kuultava säätiö- ja kansalaisjärjestökenttää. Työryhmä voi kuulla asiantuntijoita.

Työryhmän kokoonpano ei täytä naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986) 4 a §:ssä säädettyä vaatimusta, jonka mukaisesti valtion komiteoissa, neuvottelukunnissa ja muissa vastaavissa toimielimissä tulee olla vähintään 40 prosenttia sekä naisia että miehiä. Kaikilla työryhmässä edustettuna olevilla tahoilla ei kuitenkaan säätiötoiminnan miesvaltaisuuden vuoksi ollut esittää naispuolisia jäsen ehdokkaita, minkä vuoksi kiintiövaatimuksesta poikkeamiselle on lainkohdassa tarkoitettu erityinen syy.

Kustannukset ja rahoitus

Työryhmän menot maksetaan momentilta 25.01.211.

Oikeusministeri

Anna-Maja Henriksson

Ylijohtaja

Pekka Nurmi

JAKELU työryhmän puheenjohtaja, jäsenet ja sihteeri

TIEDOKSI Oikeusministeriö
 - kansliapäällikkö
 - tiedotuspäällikkö
 - lainvalmisteluosasto
 - hankerekisteri